

EDİTÖRLERDEN**EDITOR'S LETTER / VON DEN EDITOREN**

Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü olarak bu sene yirmi beşinci yılımızı kutluyoruz. Enstitü'nün yirmi beşinci yılında Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi olarak 2022/Yaz 25. sayısını siz değerli okuyucularımızla paylaşmak iki mutluluğu bir arada yaşamamızı sağlıyor. Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü yirmi beş yıl önce Alevi-Bektaşî inanç ve kültürüne bilimsel ve kültürel hizmet etmek amacıyla kuruldu. O günden günümüze gelinceye kadar öz kaynakları ile hizmet etmeye çalıştı. Uluslararası ve ulusal boyutta birçok kültürel ve inançsal hizmetler gerçekleştirdi. Dünya tarihinde bilimsel kurumların tarihi arka planı incelendiğinde yüzlerce yıllık tarihe sahip kurumları görmek mümkündür. Bu bağlamda Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü'nün yirmi beş yıllık tarihi kısa bir zaman dilimi olarak kabul edilebilir. Lakin Alevilik-Bektaşîlik merkezli bilimsel kurumlar özelinde baktığımızda söz konusu tarih aralığı önemli bir tarihsel süreçtir. Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü, kurumsallaştığı Almanya başta olmak üzere Dünya'da Alevilik-Bektaşîlik merkezli Enstitü olarak birçok ilki tarihine sığdırmıştır. Bu ilklerden en önemli ve kalıcılarından biri de 2009 yılında ilk sayısı ile okuyucuları ile buluşan Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi'dir. Dergimiz her geçen gün Uluslararası görünürlüğü artan ve endekslerce taranan bir dergi olarak yolculuğuna devam etmektedir. Konu odaklı dergi olmanın zorluğuna rağmen her sayıda güncel konular ve yeni araştırmacılarının çalışmalarını da ekleyen bakış açısı ile literatüre katkı sunmaktadır. Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü'nün katkıları, kıymetli okuyucularımızın da teşvikiyle önümüzdeki sayılar için daha da güçlü bir biçimde yolumuza devam etmeyi planlamaktayız.

Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısında 8 özlü makale ve 3 kitap tanıtım yazısına yer verilmiştir. Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü'nün Almanya Köln'de 2018 yılında Köln Üniversitesi ile ortaklaşa düzenlediği "II. Uluslararası Alevilik Bektaşîlik Sempozyumu'nda sunulan bildirilerin kitaplaşma süreci sempozyuma katılan bazı araştırmacıların bildiri metinlerini teslim etmemesi sebebiyle basılamamıştı. Enstitü Bilim Kurulu kararı ve Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi Editör ekibinin onayı ile sempozyumda sunulan bildirilerden hakemlik sürecini tamamlayanların dergide makale olarak basılmasına karar verildi. Bu sayımızda iki makalemiz sempozyumda sunulan bildiri metinlerinin makale formatına çevrilmiş ve güncellenmiş halleridir.

Dergimizin 25. Sayısının ilk makalesi Michael Ursinus ve Benjamin Weineck tarafından Almanca kaleme alınmış "*Ketzler und Sünder im Anatolien des 17. Jahrhunderts: Beispiele aus dem osmanischen Registerbuch der Beschwerden von 1675*" (17. yüzyılda Zındık

ve Günahkarlar: Şikayet Defterlerinden Örnekler) adlı makaledir. Makale, 1675 tarihli Osmanlı şikayet defterinin verilerine dayandırılmaktadır. Konu üzerine çalışma yapan araştırmacıların en büyük sıkıntılarında birisi Alevi topluluklarla ilgili yeterli bilgi ve belgenin olmayışıdır. Makale, araştırmacılara yeni bilgiler sunmanın ötesinde filolojik bir yaklaşım ile Alevilerin sosyal, dinî ve yerleşim tarihinin nasıl araştırılabileceğine dair düşünceleri sunmaktadır.

Harun Yıldız'ın *"Alevilik-Bektaşilik Araştırmalarında Yöntem Problemi Etrafında Bazı Düşünceler"* adlı makalesi, bu sayının ikinci özlü makalesidir. Yıldız makalesinde Alevilik-Bektaşilik araştırmalarında karşılaşılan yöntem ve yaklaşım problemlerinden kaynaklan sorunlara yönelik birtakım çözümler sunmaya odaklanmaktadır. Yazar, mevcut sorunların odağındaki isimlerden olan Hacı Bektaş Veli üzerinden literatürde karşılaşılan ana problemleri ortaya koyduktan sonra üzerinde durulması gereken metodoloji merkezli ve konuyu daha iyi anlamaya yönelik öne çıkan araştırma alanları ve bu alanlara yönelik değişik yaklaşımları ele almaktadır.

Bu sayının üçüncü makalesi olan, *"Bulgaristan'da Alevi-Bektaşî Topluluğunda Hızır-İlyas Kültünün Yansımaları ve Hıdırellez Geleneği"* adlı makale Nevena Gramatikova tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada, Bulgaristan'da yaşayan Alevi-Bektaşilerde Hızır-İlyas Kültü ve Hıdırellez Geleneğinin günümüze yansımalarını konu edinmektedir. Makale, Bulgaristan'da güçlü bir şekilde yaşamaya devam eden Hıdırellez geleneğini görsellerle destekleyerek detaylı bir şekilde sunmaktadır. Ayrıca makale, Türkiye'deki Alevi-Bektaşî toplulukların Hıdırellez gelenekleri ile de mukayeseler yapmaktadır.

Fatoş Yalçinkaya'nın *"Aşıklığa Geçiş Sürecinde Rüya ve Bâde Motifi: Diyarbakırlı Aşık Mah Turna"* adlı çalışması bu sayının dördüncü makalesidir. Makalede, Diyarbakırlı Alevi bir âşık olan Mah Turna'nın şiirlerinden hareketle Mah Turna'nın âşıklık geleneği içindeki yeri ve önemi incelenmektedir. Çalışmanın temel odağında Alevi âşıklık geleneğinde kadın olgusu ve Mah Turna'nın konumu bulunmaktadır.

Derginin beşinci makalesi Hüseyin Aksoy tarafından İngilizce olarak kaleme alınan *"Hızır-İlyas Cult in The Divan of Yunus Emre"* (Yunus Emre Divan'ında Hızır-İlyas Kültü) adlı makaledir. Aksoy, makalesinde ilk olarak kült kavramı üzerinde durmaktadır. Daha sonra Hızır-İlyas kültünün Yunus Emre divanında nasıl ele alındığını tespit ettiği örnekler üzerinden sunmaktadır.

Mihriban Artan'ın *"Şahkulu Ayaklanmasında Mehdî Söylemi ve Hicrî 1000 Yılı Üzerinde Bir Değerlendirme"* adlı makalesi derginin altıncı makalesidir. Makale, Artan'ın doktora tezinden üretilmiştir. Şahkulu Ayaklanması ve Şahkulu'nun Mehdîci yönü konu üzerine yapılan çalışmalarda değinilen konulardandır. Artan, makalesinde

Mehdilik olgusunun 16. yüzyıl İslam dünyasındaki kabulünü, Şahkulu'nun Mehdilik payesini alma serüvenini, Şahkulu Ayaklanması'nda Mehdilik iddiasının ayaklanmada ve sonraki Kızılbaş ayaklanmalarındaki etkisini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır.

Ayşe Acar ve Sadık Acar tarafından kaleme alınan *'Fichte ve Yunus Emre'de Arı Ben'in İfadesi'* adlı makale yirmi beşinci sayının yedinci özlü makalesidir. Çalışmada, Fichte ve Yunus Emre'de Arı Ben'in ele alınış ve ifade edilmiş tarzlarındaki ortak temalara yer verilmektedir. Bu amaçla çalışma, Batı zihin dünyasında Descartes'le başlayan modern öznenin Alman İdealizmine kadar varılan süreçte giderek saltık özneye dönüşmesine ve Fichte'de her şeyin temeline konan Arı Ben'in ifadesine yoğunlaşmaktadır.

Bu sayının sekizinci ve son özlü makalesi, Hüseyin Albayrak'ın *"Virânî Abdal'ın 'Elif u Mim'den Aldık Sırr-ı Kuranı' Matlaı ile Başlayan Deyişi İçin Bir Tercih (Yorum)"* adlı makalesidir. Albayrak makalesinde Virânî Abdal'a ait bir şiiri tasavvufi bağlamda yorumlamaya çalışmaktadır.

Alevilik Bektaşilik Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısının tanıtımları konu eden bölümünde üç çalışmaya yer verilmiştir. Bu çalışmaların ilki Mihriban Artan'ın Ali Yaman'a ait olan *"Şab-ı Merdan'a Talip Olanlar: Kızılbaşlar Aleviler Bektaşiler (Temel Bilgiler)"* adlı kitabına dair yaptığı değerlendirme yazısıdır. Kitap tanıtımlarının ikincisi Bülent Akın'ın kaleme aldığı *"Kızılbaş Oğuzlar ve Şab İsmail'in Anayurdu Diyarbakır -Tarih, İnanç, Kimlik, Ocaklar ve Ritüeller"* adlı kitabına Elif Şahin tarafından yazılan tanıtım yazısıdır. Bu sayının son tanıtım yazısında ise Seda Sakaoğlu, Ahmet Yaşar Ocak'ın *"Türk Folklorunda Kesik Baş"* adlı eserini incelemiştir.

Editörlüğünü üstlendiğimiz dergimiz Alevi Bektaşi Kültür Enstitüsü ve birçok kişinin katkılarıyla sizlerle buluşmaktadır. Öncelikli olarak değerli araştırmalarını bizimle paylaşan yazarlarımıza, hakemlerimize, kıymetli okuyucularımıza, derginin her sayısında mutfakta görev alan Yabancı Dil Editörlerimize, Editör Yardımcıları, Yayın Kurulu Üyeleri ve Teknik Yardımcılarımıza teşekkürlerimizi arz ediyoruz. Önümüzdeki sayılarımızda yeniden bir arada olmak temennisiyle.

Editörler

Prof. Dr. Ali YAMAN

Doç. Dr. Mehmet ERSAL

Doç. Dr. Bülent AKIN